

Tajný rozkaz ministra národní bezpečnosti stanovil postup při zacházení s padlými nepřáteli. Secret order of the Minister of National Security defining the procedure for handling dead enemies.

Zadržení na hranicích - infiltrace

Kurýři zadrženi na hranicích pohraniční stráží nebo ve vnitrozemí byli předáváni Státní bezpečnosti. Od podzimu 1951 bylo zacházení se zatčenými kurýři koordinováno.

Tajný rozkaz ministra národní bezpečnosti č. 90/1952 ukládal pohraniční stráží, aby „všechny osoby, které ilegálně překročily hranice ČSR z Rakouska, západního Německa a NDR, byly během 24 hod. eskortovány do věznice MNB“.

Jedno se o věznicí velitelství Státní bezpečnosti (později II. správy MV) ve Wintrově ulici v Praze 6. Byla zřízena v listopadu 1951 k „předběžnému nebo operativnímu vyšetřování zajištěných osob“, a to především k „důkladnému výtěžkování zpravodajských poznatků od zatčených agentů-chodců a vlastních spolupracovníků“. Hlavním důvodem utajení vazby byla perspektiva využití zatčených kurýrů k „převerbování“ Státní bezpečnosti a vyslání do zahraničí. Ve věznicí panovala přísná konspirace, vězni byli vedeni pod čísly v úplné izolaci.

Výslechy byly prováděny podle pokynu velitele I. sektoru Velitelství StB npor. Kamila Pixy s cílem odhalit metody, organizaci a zaměření zpravodajských služeb vysílajících agenty do ČSR. Výslechy byly velmi intenzivní, trvaly i 24 hodin bez přestávky.

Věznice kontrarozvědky StB ve Wintrově ulici v Praze 6 byla uzavřena v září 1955.

Pro Státní bezpečnost nezájemaví kurýři byli zpravidla utajeným způsobem převezeni do běžné věznice StB. Případy byly došetřeny a předány soudu. Kurýři bývali odsuzováni pro vyzvědačství a velezradu k dlouholetému trestu odnětí svobody, v případě ozbrojeného odporu i k trestu smrti.

Některé příklady úspěšné infiltrace zpravodajských skupin:

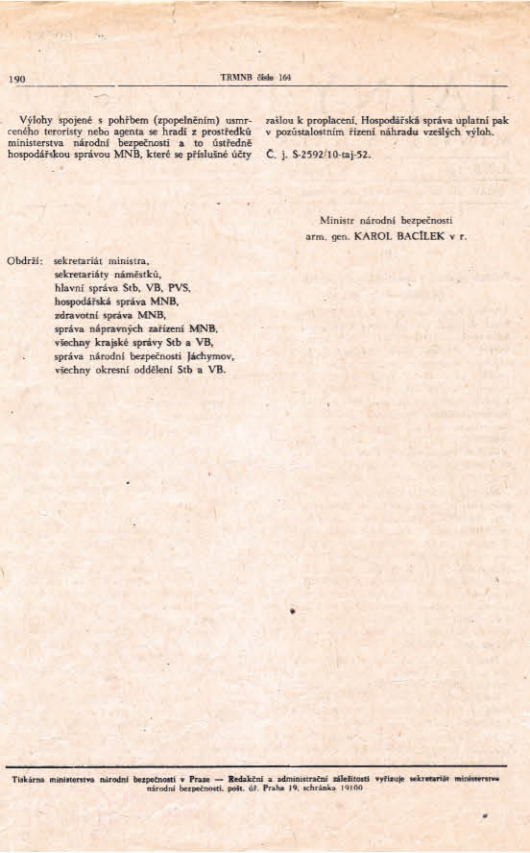
Oldřich Mihola, nar. 2. ledna 1928. V listopadu 1948 odešel do americké zóny v Německu. Již roku 1949 začal pracovat jako kurýř pro skupinu Františka Bogataje. Byl zverbován Státní bezpečnosti, které vyzradil řadu svých kolegů: v říjnu 1949 v Praze zatčen Štěpán Gavenda (popraven), v listopadu 1949 Milan Krajčovič (odsouzen na 24 let) a Jaroslav Bureš (odsouzen na doživotí), v prosinci 1949 byl zatčen v Praze Miroslav Janeček (odsouzen na 22 let). Mihola byl za svoji zradu v Německu odsouzen k sedmi letům vězení, v roce 1956 se pak vrátil do ČSR, kde pracoval jako strojník u Dunajské plavby.

Skupinu Rudolfa Drbohlava rozložil František Vaněček (*1926), u skupiny působil pod krycím jménem „Viktor“. V roce 1950 zběhl jako voják základní služby z 6s. armády do Německa. V uprchlickém táboře Valka se přihlásil ke spolupráci s CIC. Působil jako kurýř ve skupinách Bogatajově a Drbohlavově. Při třetí cestě do Československa 16. května 1951 se dobrovolně přihlásil československé pohraniční stráží a od té doby byl využíván jako agent VKR s krycím jménem „Luděk Stránský“. Byl velice aktivním agentem, Státní bezpečnosti předal více než 100 zpráv. V Drbohlavově skupině nevzbuzoval podezření, naopak se postupně vypracoval z kurýra na helpera a instruktora. Po rozpuštění jím rozložené skupiny 28. dubna 1952 byl dokonce v květnu 1952 povolán do štábu skupiny gen. Moravce v Bensheimu. Stalo se tak přesto, že důvodem rozpuštění Drbohlavovy skupiny byla infiltrace komunistického agenty. Na podzim 1952 byl nakonec náhodně odhalen a vrátil se do Československa natrvalo. Za své „zásluhy“ nebyl milostí prezidenta republiky stíhán za zběhnutí a trestní řízení proti němu bylo zastaveno.

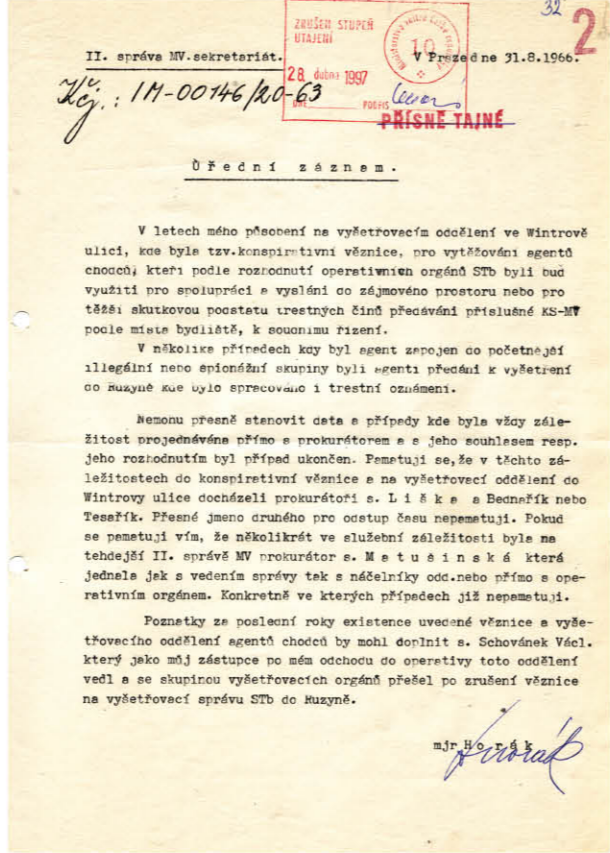
Vilém Jelínek (* 1913), bývalý četník, v roce 1948 propuštěný po politickém nespolehlivost z SNB. V obavě před trestním postihem za zpronevěru odešel 5. října 1951 do SRN, ale 23. dubna 1954 se dobrovolně do ČSR vrátil. Ve věznicí II. správy MV byl získán jako kurýř ve skupinách Bogatajově a Drbohlavově. Při třetí cestě do Československa 16. května 1951 se dobrovolně přihlásil československé pohraniční stráží a od té doby byl využíván jako agent VKR s krycím jménem „Luděk Stránský“. Byl velice aktivním agentem, Státní bezpečnosti předal více než 100 zpráv. V Drbohlavově skupině nevzbuzoval podezření, naopak se postupně vypracoval z kurýra na helpera a instruktora. Po rozpuštění jím rozložené skupiny 28. dubna 1952 byl dokonce v květnu 1952 povolán do štábu skupiny gen. Moravce v Bensheimu. Stalo se tak přesto, že důvodem rozpuštění Drbohlavovy skupiny byla infiltrace komunistického agenty. Na podzim 1952 byl nakonec náhodně odhalen a vrátil se do Československa natrvalo. Za své „zásluhy“ nebyl milostí prezidenta republiky stíhán za zběhnutí a trestní řízení proti němu bylo zastaveno.

Vilém Jelínek (* 1913), bývalý četník, v roce 1948 propuštěný po politickém nespolehlivost z SNB. V obavě před trestním postihem za zpronevěru odešel 5. října 1951 do SRN, ale 23. dubna 1954 se dobrovolně do ČSR vrátil. Ve věznicí II. správy MV byl získán jako kurýř ve skupinách Bogatajově a Drbohlavově. Při třetí cestě do Československa 16. května 1951 se dobrovolně přihlásil československé pohraniční stráží a od té doby byl využíván jako agent VKR s krycím jménem „Luděk Stránský“. Byl velice aktivním agentem, Státní bezpečnosti předal více než 100 zpráv. V Drbohlavově skupině nevzbuzoval podezření, naopak se postupně vypracoval z kurýra na helpera a instruktora. Po rozpuštění jím rozložené skupiny 28. dubna 1952 byl dokonce v květnu 1952 povolán do štábu skupiny gen. Moravce v Bensheimu. Stalo se tak přesto, že důvodem rozpuštění Drbohlavovy skupiny byla infiltrace komunistického agenty. Na podzim 1952 byl nakonec náhodně odhalen a vrátil se do Československa natrvalo. Za své „zásluhy“ nebyl milostí prezidenta republiky stíhán za zběhnutí a trestní řízení proti němu bylo zastaveno.

„Sámo“ byl nakonec v květnu 1960 MIS odhalen a vyslyšen. Německý soud Viléma Jelínka odsoudil na rok vězení. 2. května 1962 byl předán prostednictvím Červeného kříže do ČSSR. Rozvědka pro něj zařídila formální místo vratného pražského hotelu Flora. Někdy čas spolupracoval s StB jako tipář cizinců. Po neshodách s vedením hotelu byl propuštěn a pracoval jako skladník v Mototechně. Spolupráci s ním StB ukončila pro „ztrátu možnost“.

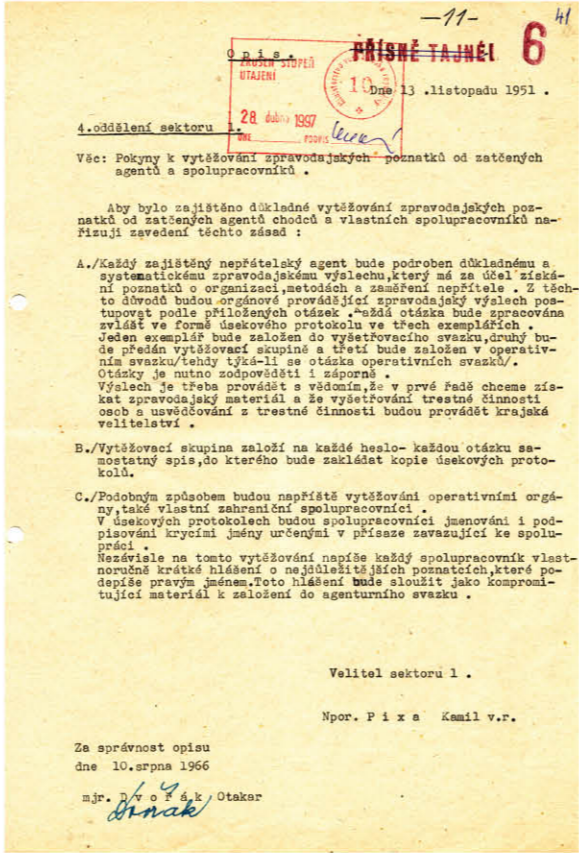

Tajná zpráva ministra národní bezpečnosti v Praze – Bäckler a odrazování zadržovaných vězňů od spolupráce s americkými zpravodajskými službami. Source: StB Praha 6, úřadová, 1952

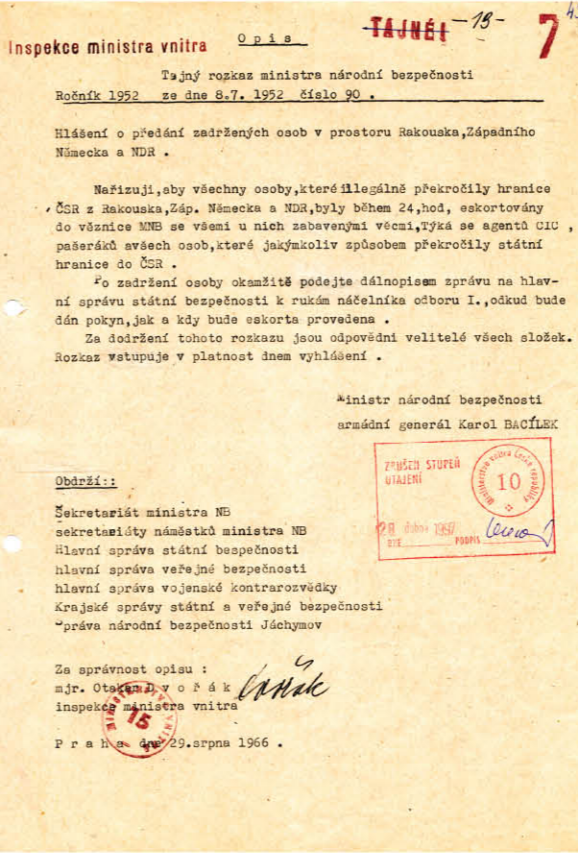
Vyjádření náčelníka vyšetřovacího oddělení kontrarozvědky StB Dobroslava Horáka. Source: StB Praha 6, úřadová, 1952

A statement by Dobroslav Horák, chief of the StB counter-intelligence's investigation department.

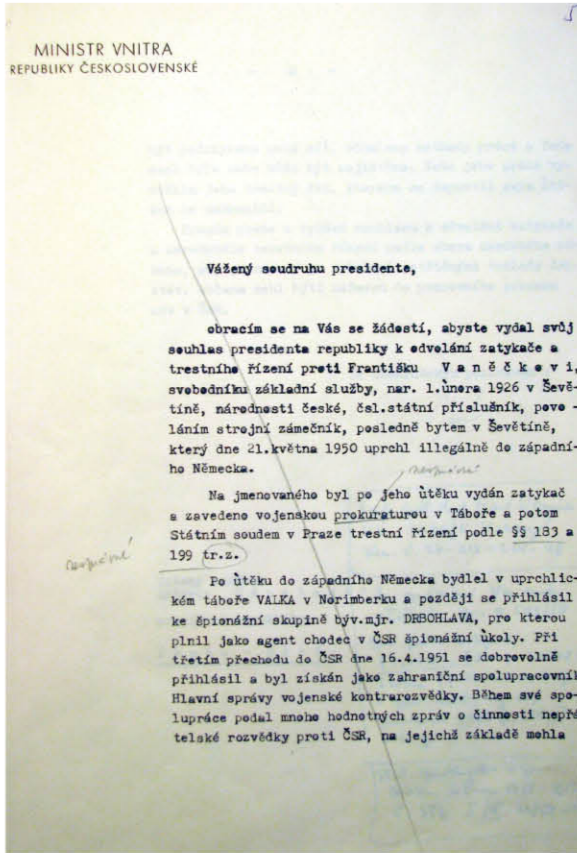
Pokyny k výtěžkování zatčených agentů v konspiračním vězení. Instructions for exploiting arrested agents in secret prison. Source: StB Praha 6, úřadová, 1951

Instructions for exploiting arrested agents in secret prison.

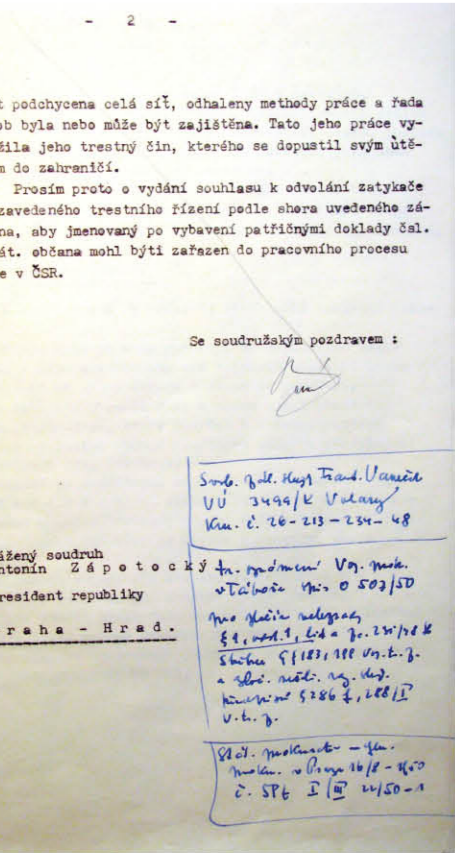
Tajný rozkaz ministra národní bezpečnosti o postupu při zadržení kurýra na státní hranici. Secret order of the Minister of National Security defining the procedure for arresting couriers on the border. Source: StB Praha 6, úřadová, 1952

Secret order of the Minister of National Security defining the procedure for arresting couriers on the border.

Koncept dopisu ministra vnitra Rudolfa Baráka ve věci omlouštění Františka Vaněčka. Draft letter by Minister of Interior Rudolf Barak concerning František Vaněček's amnesty. Source: StB Praha 6, úřadová, 1953

Draft letter by Minister of Interior Rudolf Barak concerning František Vaněček's amnesty.

Vězení souduhu Antónína Zápotočského, který byl zatčen v Praze 6. Source: StB Praha 6, úřadová, 1953

Imprisonment of Antónín Zápotočský, who was arrested in Prague 6.

Arrest on the border - infiltration

Couriers caught by the border guard on the border or inland were forwarded to the State Security Service (StB). Treatment of arrested couriers was coordinated as of the autumn of 1951.

Minister of National Security (MNS) secret Order No. 90/1952 demanded that border guards “escort all persons who illegally cross the Czechoslovak border from Austria, West Germany, and the DDR to the MNS Prison within 24 hours.”

The prison was that of the StB Headquarters (later the II. Directorate of the Ministry of the Interior) on Wintrova Street in Prague 6. It was established in November 1951 for “preliminary or operative investigation into detained persons,” mainly for the purposes of “thorough exploitation of intelligence knowledge of the arrested pedestrian agents and collaborators.” The main reason for keeping the detention secret was the possibility of re-recruiting arrested couriers as StB agents and sending them abroad. The prison was a top-secret facility, with prisoners kept in complete isolation and under numbers.

Interrogations were led in accordance with the instructions of the Commander of the I. Sector of the StB Headquarters, First Lieutenant Kamil Pixa, aimed at revealing the methods, organization, and focus of intelligence services sending agents to Czechoslovakia. The interrogations were very intense, lasting as long as 24 hours non-stop.

The StB counterintelligence prison on Wintrova Street in Prague 6 was closed in September 1955.

Couriers of no interest to the StB were usually secretly transported to a standard StB prison. Their cases were finalized andreferred to court. Couriers were usually sentenced for espionage and high treason to long-term imprisonment or even death (in the event of armed resistance).

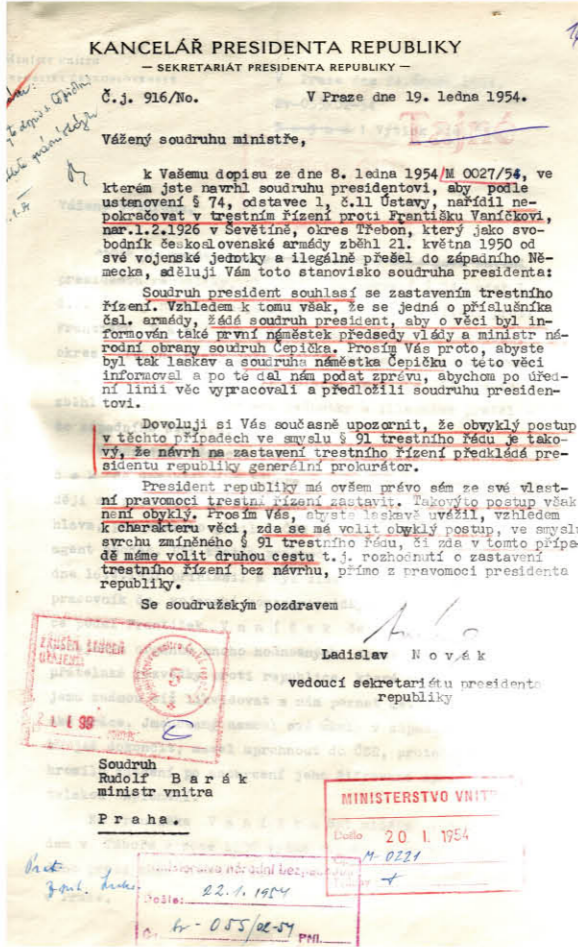
Examples of successful infiltration of intelligence groups

Oldřich Mihola was born on 2 January 1928. He left for the US zone in Germany in November 1948, and started working as a courier for František Bogataj's group in 1949. The StB recruited him and he betrayed many of his co-workers: Štěpán Gavenda was arrested in Prague in October 1949 (executed), Milan Krajčovič (sentenced to 24 years) and Jaroslav Bureš (sentenced for life) in November 1949, and Miroslav Janeček in Prague in December 1949 (sentenced to 22 years). Mihola was sentenced to seven years imprisonment for betrayal in Germany; he returned to Czechoslovakia in 1956 and worked as an engineer for the Danube Sailing Company.

František Vaněček (*1926), AKA “Viktor,” destroyed Rudolf Drbohlav's group. He deserted Czechoslovak Army military service and fled to Germany in 1950. At the Valka refugee camp, he enrolled for cooperation with the US Counter Intelligence Corps (CIC), and acted as a courier in Bogataj and Drbohlav's groups. On his third trip to Czechoslovakia, he voluntarily approached the Czechoslovak border guards on May 16, 1951, and was from then on used as a counterintelligence agent under the cover name “Luděk Stránský”. A very prolific agent, he provided more than 100 messages to the StB. He was not suspected in Drbohlav's group - in fact, he worked his way up the ranks from courier to helper and instructor. After the April 28, 1952 discontinuation of the group that he had disintegrated, he was even called to the staff of General Moravce's group in Bensheim in May 1952, although the group was discontinued on the grounds of infiltration by Communist agents. He was uncovered by accident in the autumn of 1952 and returned to Czechoslovakia for good. In appreciation of his merits, he was not prosecuted for his desertion, and the criminal proceedings against him were stopped on the basis of an amnesty of the President.

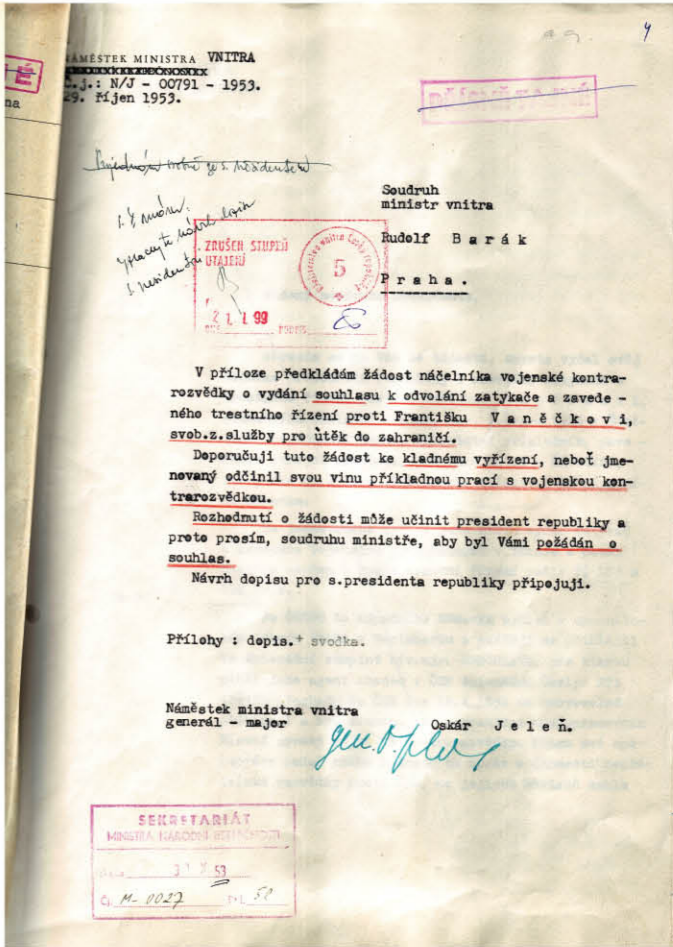
Vilém Jelínek (*1913), former police officer, was dismissed from the National Security Corps (SNB) in 1948 for political unreliability. Fearing prosecution for fraud, he left for the FRG on October 5, 1951, but returned to Czechoslovakia voluntarily on April 23, 1954. He was recruited for collaboration as agent “Sámo” in the prison of the II. Directorate of the Ministry of the Interior. Sent to Germany, he succeeded in infiltrating the Military Intelligence Service (MIS), and operated there for six years. He would come to Czechoslovakia as a courier, and supervised by the StB, he operated a ‘channel’ to the USSR. The closure of this project (under the StB cover name “Východ” - East) resulted in the arrest of 11 people. Based on Jelínek's information, East Germany's Stasi arrested 36 guides in May 1956, effectively eliminating an MIS channel from West Berlin through the DDR to Poland and Czechoslovakia.

The MIS finally uncovered “Sámo” in May 1960 and interrogated him. A German court sentenced Vilém Jelínek to one year in prison . He was sent to Czechoslovakia via the Red Cross on 2 May 1962. Intelligence services and the II. Directorate of the Ministry of the Interior arranged for his formal employment as the doorman in Prague's Flora Hotel. For some time, he collaborated with the StB as a tipster. Following disputes with hotel management, he was dismissed, and worked as a storage worker at Mototechna. The StB discontinued cooperation with him on the grounds of “loss of possibility.”

Dokumenty z Házni k omlouštění agenta Františka Vaněčka. Documents from the proceedings regarding agent František Vaněček's amnesty. Source: StB Praha 6, úřadová, 1954

Documents from the proceedings regarding agent František Vaněček's amnesty.

Dokumenty z Házni k omlouštění agenta Františka Vaněčka. Documents from the proceedings regarding agent František Vaněček's amnesty. Source: StB Praha 6, úřadová, 1953

Documents from the proceedings regarding agent František Vaněček's amnesty.